

Půl století španělského filmu

Šesti snímky v našem březnovém programu zahajujeme rozsáhlou přehlídkou z dějin španělského poválečného filmu. Další díla, vybraná podle jejich reprezentativnosti pro hlavní směry, hnutí a školy ve španělské kinematografii, budeme uvádět během dubna a května vždy ve středu v 17.30. Obraz španělského filmu posledního půlstoletí doplní v červnu retrospektiva u nás nikdy neuvedených děl španělské avantgardy.

Bio Konvikt - Ponrepo

Promítací síň Národního filmového archivu

Bartolomějská 11

100 00 Praha 1

Tel.: 226 211 866

*****

Středa 03.03. / 17.30

Luís García Berlanga / **VÍTÁME VÁS, PANE MARSHALL!** /

/ Španělsko 1952 / čes. tit. / 73 min.

Středa 10.03. / 17.30

Luís García Berlanga / **KAT** /

/ Španělsko - Itálie 1963 / čes. verze / 85 min.

Středa 17.03. / 17.30

Juan Antonio Bardem / **VÍKEND** /

/ Španělsko 1976 / čes. tit. / 103 min.

Pátek 12.03. / 20.00

Juan Antonio Bardem / **HLAVNÍ TŘÍDA** /

/ Španělsko - Francie 1956 / čes. tit. / 92 min.

Středa 24.03. / 17.30

Basilio Martín Patino / **DEVĚT DOPISŮ PRO BERTU** /

/ Španělsko 1966 / čes. tit. / 89 min.

*****

Středa 03.03. / 17.30

Luís García Berlanga / VÍTÁME VÁS, PANE MARSHALL!

Bienvenido, Mr. Marshall / Španělsko 1952

hrají / José Isbert, Lolita Sevillaová, Alberto Romea, Manolo Morán

čes. tit. / 73 min.

Satirická komedie je odrazem dobové reakce na americký plán hospodářské pomoci. Typická španělská vesnice netrpělivě očekává příjezd zástupců americké vlády, kteří mají rozhodnout o míře konkrétní pomoci. Obyčejný život na zaostalém venkově se zásahem úřadů najednou mění na folklórní obraz Španělska z turistických průvodců. Luís García Berlanga a Juan Antonio Bardem napsali cynickou dobovou reflexí a zároveň podali prorocký obraz o zániku tradičního způsobu života pod vlivem turistických očekávání. Ostrý ironicko-kritický tón vyplýval pravděpodobně také ze stavu celé společnosti, kdy se Španělsko cítilo uražené, že nemohlo participovat na Marshallově plánu mezinárodní pomoci poválečné Evropě. Snímek *Vítáme vás, pane Marshall!* vnáší do španělského filmu vlivy italského neorealismu a zároveň navazuje na dobovou zábavnou produkci. Autoři scénáře se viditelně inspirovali u italských žánrových filmů. Cenzura byla nadšena

"dokonalým a přesným obrazem Španělska, které se umí vypořádat s politikou Spojených států". Ze scénáře muselo být vypuštěno jen několik bezvýznamných vět, které vadily církvi (např. klení).

*****

Středa 10.03. / 17.30

Luís García Berlanga / KAT

El Verdugo / Španělsko - Itálie 1953

hrají / Nino Manfredi, Emma Penellaová, José Isbert, José Luis López Vázquez

čes. verze / 85 min.

Bunuelovy *Viridiany* a Berlangova *Kata* si španělští filmoví historici cení pro neotřele přesné vystižení morálního i politického stavu společnosti v době frankismu. Zatímco první jmenované dílo pobouřilo spíše Vatikán, druhé rozlítlo při svém uvedení na festivalu v Benátkách politickou reprezentaci. Španělský velvyslanec reagoval slovy: "Film dokonale zapadá do ranku toho, čemu komunisté říkají socialistický realismus. Ve scénáři nalezneme všechny prvky komunistické propagandy, které používá vůči naší zemi. Vše je zde prezentováno ve velmi španělském balení, jež nicméně hraničí s anarchismem." Přitom jde o vytříbený psychologický profil starého člověka, jehož zaměstnáním je popravovat lidi. Téma je z našeho pohledu možná podivné či groteskní, ale na Pyrenejském poloostrově tehdy velmi aktuální (Basilio Martín Patino natočil v ilegalitě dokument *Drazí kati*, v němž vyzpovídal skutečné vykonavatele trestu smrti). V hlavní roli můžeme sledovat dobovou hvězdu José Isberta, jenž byl především výborným komikem. I přes Cenu kritiky v Benátkách byl Berlanga na čtyři roky tzv. "odstaven".

*****

Pátek 12.03. / 20.00

Juan Antonio Bardem / Hlavní třída

Calle Mayor / Španělsko - Francie 1956

hrají / Betsy Blairová, José Suárez, Yves Massard, Lila Kedrová

čes. tit. / 92 min.

Hlavní třída bývá hodnocena jako nejlepší film Juana Antonia Bardema, protože v něm dosáhl dokonalé vyváženosti mezi estetickými a tematicko-stylistickými aspekty. Jde o zfilmovaný drobný jednoaktový žánr, tzv. sainete. Autorem divadelní hry *Slečna Trévezová* (1916), podle níž vznikl scénář, je Carlos Arniches. Děj se soustřeďuje na osud staré panny, která se stane cílem krutých žertů ze strany několika mužských obyvatel provinčního města. Díky "nezávadné" předloze se mohl režisér pustit do natáčení ve francouzsko-španělské koprodukci. Problémy začaly, když Bardema - zapřisáhlého odpůrce frankismu - v roce 1956 za účast na nepokojích v Palencii zatkl. Právě díky mezinárodní účasti na produkci byl propuštěn. Na jeho obranu se postavil známý francouzský filmař André Cayatte. Snímek byl dokončen v termínu a zařazen do benátské soutěže i přes odpor španělské vlády. Film získal Cenu kritiky a Zvláštní cenu poroty pro představitelku hlavní role Betsy Blairovou. (V porotě tehdy zasedali např. Luchino Visconti, John Grierson nebo André Bazin.) Ve Španělsku byla premiéra pozdržena až do prosince 1956 a následně vypukla štvavá kampaň, přičemž Bardem byl nařčen z kopírování Felliniho *Darmošlapů*, což byla pouze neobratná zástěrka, protože oficiálním místům vadilo spíše symbolické vyznění filmu.

*****

Středa 17.03. / 17.30

Juan Antonio Bardem / Víkend

El puente / Španělsko 1976

hrají / Alfredo Landa, Victoria Abrilová, Pilar Bardemová

čes. tit. / 103 min.

V roce 1976 nabídla španělská televize ARTE 7 režii svého projektu *Víkend* Juanu Antoniovovi Bardemovi, který byl v květnu téhož roku propuštěn z vězení, kde si odpykával trest za svou protifrankistickou činnost. Režisér měl za sebou řadu filmů na zakázku a již dlouho se nedostal k tématu, které by mu vyhovovalo. Nyní prohlásil, že zde cítí svou novou příležitost. *Víkend* zvítězil na festivalu v Moskvě v roce 1977, což neblaze poznamenalo kritické ohlasy ve Španělsku. Pro Bardema je to dílo "realistické, národní a lidové". Ve svém deníku z natáčení si poznamenal: "Nechci to přehánět s dvojsmysly, symboly, přirovnáními či nejrůznějšími narážkami. Důležité je, že pokud chce Juan zaujmout jasné třídní stanovisko, musím to ukázat. Nejlepší způsob, který mne napadl,

bylo začlenit ho i s jeho přáteli do organizovaného boje pracující třídy za svá práva." I když tato slova nám asi budou připomínat českou komunistickou frazeologii, zůstává *Víkend* jedním z klíčových filmů rozporuplného, ale významného režiséra, který se nikdy netajil svými politickými názory. A nadále zůstává symptomatickým dílem španělského filmu v období přechodu k demokracii.

*****

Středa 24.03. / 17.30

Basilio Martín Patino / DEVĚT DOPISŮ PRO BERTU

Nueve Cartas a Berta / Španělsko 1966

hrají / Elsa Baezaová, Montserrat Blanchová, Mary Carrillová, Antonio Casas

čes. tit. / 90 min. / **první uvedení v Ponrepu**

Basilio Martín Patino je jedním z posledních zástupců přijatých do lůna tzv. nového španělského filmu, což byl umělý výtvar oficiální propagandy. Dnes je považován za otce moderního španělského dokumentu. *Devět dopisů pro Bertu* je jedním z mála jeho hraných snímků. Režisérův původní námět si vybrala produkční společnost Eco Films v rámci svého programu podpory jmenované skupiny. Natáčení bylo ukončeno za dva měsíce roku 1965. Na festivalu v San Sebastianu získal film roku 1966 Cenu za nejlepší první film a premiéra byla pozdržena až do února 1967. Film je výjimečný z řady hledisek. Podílelo se na něm několik budoucích špičkových kameramanů nastupující generace: Luis Enrique Torán, Teo Escamilla jako pomocný kameraman a José Luis Alcaine jako fotograf. Mezi hlavním představitelem a režisérem jsou přiznané autobiografické podobnosti. Svou formou snímek odmítá jakoukoliv narativní objektivitu; je vystaven na základě osobních zkušeností s topografií místa a tematicky jako by shrnoval základní východiska nového španělského filmu: mladý příslušník střední třídy studuje na univerzitě, hádá se s otcem: generační konflikt. To vše prochází historicko-politickým sítem. Nalezneme zde kritiku provinčního života tížícího mládež, jež není schopna přestříhnout pupeční šňůru a nechá se raději tímto prostředím mořit. Také se zde objevují dokumentární postupy v natáčení na autentických místech, ve filmování dobových plakátů nebo užití hlasu mimo obraz.

---

texty k cyklu (dč)